

1986-2008: LA BIBLIOTECA I EL PAS DEL MÓN ANALÒGIC AL DIGITAL

Míriam Albà Pujol i Miquel Marzal Ortiz,
Bibliotecaris

Des de l'aparició de l'últim *Butlletí*, l'any 1986 la Biblioteca s'ha anat adaptant als nous temps seguint les directrius biblioteconòmiques, les polítiques locals i nacionals i l'accessibilitat global a la informació. En aquell moment, la consulta dels documents es feia a la sala de lectura, provisionalment es va anar a la Casa de Santa Teresa, al mateix jardí de la Biblioteca Museu, i d'allà ja es va passar, al 2003, al nou edifici de la Casa del Marqués de Castrofuerte. De la mateixa manera que han anat millorant les condicions de consulta dels fons, ha canviat també la forma de treballar els professionals, l'emmagatzematge dels documents i com no pot ser d'una altra manera, els serveis que es donen als usuaris. Durant aquests anys els fons han anat creixent a partir de la política d'adquisicions de la institució i de donacions diverses que es detallen més endavant. Per tot això, es pot dir sense complexos que la Biblioteca, nascuda al segle XIX, té avui condicions i voluntat de donar un servei a l'alçada del segle XXI.

La modernització s'ha fonamentat en tres aspectes: la catalogació, primer de manera manual i després de forma automatitzada; la restauració i preservació sistemàtiques dels fons i, finalment, la millora de l'emmagatzematge dels documents.

A principis d'aquesta etapa només hi havia dues eines de descripció dels documents de la Biblioteca: el catàleg en fitxes iniciat per Joan Oliva i un inventari realitzat per Pilar Corrales l'any 1940. Amb la voluntat de posar a l'abast dels usuaris el màxim de documentació possible

es va començar a catalogar sistemàticament altres fons de la Biblioteca. Montserrat Comas va començar la catalogació detallada de l'epistolari de Víctor Balaguer, que va donar lloc a un catàleg imprès en diversos volums. I Carme Dastis catalogà la col·lecció local, desenvolupant un sistema de classificació ad hoc per a aquest fons, el qual actualment encara vigent. Des de la Biblioteca es van fer inventaris dels diferents fons: diaris i revistes, menús, epistolari E. C. Ricart, manuscrits, auques, etc. Amb el suport de diverses institucions es catalogaren mapes i llibres impresos amb anterioritat a l'any 1800 i el fons ultramarí.

L'any 1995 es va adquirir un programa de gestió de bases de dades que permet automatitzar la catalogació i la consulta dels documents. D'una primera versió sobre MS DOS es va passar a una versió per a Windows, de la qual encara se'n fa ús. Aquest canvi va significar, d'una banda, posar-se al dia a nivell de programari i, de l'altra, millorar el treball dels professionals i facilitar la consulta del catàleg per part dels usuaris. A dia d'avui el catàleg està format per dotze bases de dades, algunes d'elles en fase de construcció, amb un total de 65.174 registres. Les més importants són Pasifae (catàleg general de llibres, publicacions periòdiques, manuscrits, materials gràfics, mapes, gravats, parts components, etc.) amb uns 25.000 registres i l'epistolari de Víctor Balaguer amb aproximadament 26.700 registres.

L'any 2005 coincidint amb la entrada en funcionament de la pàgina web de la institució (www.victorbalaguer.cat) el catàleg es va fer

accessible des d'Internet gràcies a l'adquisició d'una versió encara més moderna del mateix programa. La catalogació que es fa des de la biblioteca és immediatament accessible des de la xarxa. Al procés de consulta tradicional dels documents s'hi han afegit noves opcions de cerca donades per la possibilitat d'accés al catàleg des d'Internet, el correu electrònic i la digitalització dels documents. Aquesta digitalització té dues vessants: facilitar l'accés a la informació, com s'ha esmentat abans, i preservar l'original d'un deteriorament provocat per l'ús continuat.

La Biblioteca va començar l'any 1991 a microfilm sistemàticament part dels seus fons (manuscrits, epistolari de Víctor Balaguer, Diari de Vilanova i documents en precari estat de conservació o d'especial interès.) Coincidint amb l'aparició de noves tecnologies (escàners i suports digitals) a l'abast d'una majoria i amb llur incorporació al món bibliotecari, l'any 2003 la Biblioteca començà a digitalitzar els seus fons d'una manera sistemàtica. Primer ho va fer només amb mitjans propis i d'una manera més primitiva, i posteriorment també contractant empreses especialitzades i seguint els estàndards recomanats per les directrius bibliotecàries.

De tot el volum digitalitzat se'n distingeix una part, que és directament consultable des del catàleg: 1560 imatges de col·lecció local i 832 cartes de l'epistolari Joan Oliva; i una altra part, emmagatzemada en CD-ROM, DVD i discos durs, que s'anirà incorporant al catàleg progressivament.

Paral·lelament a la microfilmació i digitalització s'han fet feines de restauració i enquadernació d'una part dels fons, especialment de manuscrits i mapes, però també de fotografies, llibres, revistes, cartells de teatre i auques. Al mateix temps es van substituint els elements en contacte directe amb els documents, com són

capses i sobres, per uns de nous, fets amb materials que no deterioreni el paper.

El trasllat de molts serveis de la Biblioteca a la Casa Marqués de Castrofuerde ha significat una important millora en l'emmagatzematge dels fons. Fins a principis de la dècada dels noranta del segle XX els documents eren tots ubicats en l'edifici de la Biblioteca Museu i llur consulta es duia a terme a la sala de lectura, tal com s'havia fet des del principi. Arran de les obres de millora del Museu, provisionalment, la majoria de serveis de la Biblioteca es traslladaren a la Casa de Santa Teresa. Aquesta situació va durar fins a l'any 2003, moment en què la Biblioteca es traslladà definitivament a la Casa del Marqués de Castrofuerde. Aquest nou emplaçament millora de forma notable la conservació dels documents que estan en armaris compactes i mobiliari adequats a llur format i en condicions ambientals idònies. També representa una millora per als usuaris ja que disposen de taules grans i cadires còmodes, possibilitat de connexió d'ordinadors portàtils i les comoditats pròpies d'un edifici modern.

Com s'ha esmentat al principi, la Biblioteca ha incorporat en aquests anys documentació nova. Les col·leccions més importants pel seu volum són les provinents d'Eduard Toldrà, Joan Rius Vila i Joan Enric Roig Santacana. També s'han incorporat fons procedents originàriament de José Cruset, Joan Alemany Moya, José Corredor Mateos i el Gran Oriente Espanyol. Darrerament han enriquit els fons de la Biblioteca la col·lecció de fotografies que forma part del llegat Martí Torrents i la *Revista de Menorca*, donació de Martí Almirall.

Aquest text és un resum molt breu de gairebé vint-i-cinc anys d'història de la Biblioteca. Tot i haver passat per un període llarg de provisionalitat, hi ha hagut canvis importants que han millorat el servei als usuaris alhora que han mantingut l'essència que sempre l'ha caracteritzada.